



دانشگاه علامه طباطبائی
دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده

عنوان:

بررسی رابطه بین مؤلفه‌های محیط خانواده با سلامت عمومی زنان باردار

استاد راهنما:

آقای دکتر مصطفی تبریزی

استاد مشاور:

آقای دکتر ابوالفضل کرمی

استاد داور:

آقای دکتر کیومرث فرح بخش

پژوهشگر:

مریم جعفر دخت

شهریور ۱۳۸۸

حمد و سپاس خداوندی را که هستی ام بخشید، دستم گرفت و در مکتب علمش قرار

داد ...

تقدیم به:

همسر عزیزم که مرا با حمایت‌های صمیمانه‌اش یاری نمود.

و

پدر و مادر بزرگوار و دو فرزند عزیزم شهریار و شهراد

تشکر و قدردانی

به حکم وظیفه از زحمات و کمکهای بی دریغ جناب آقای دکتر تبریزی، استاد راهنمای پایان نامه، از پیشنهادات و انتقادات سازنده جناب آقای دکتر کرمی، استاد مشاور محترم، و همچنین از جناب آقای دکتر فرحبخش که داوری پایان نامه را بر عهده داشته اند و کلیه دوستانی که اینجانب را یاری نموده اند، کمال تشکر و قدردانی را می نمایم. از خداوند متعال برای این بزرگواران توفیق و سعادت روزافزون را خواستارم.

چکیده

تحقیق حاضر با هدف «بررسی رابطه بین محیط خانواده و مؤلفه‌های آن با سلامت عمومی زنان باردار» صورت گرفته است. همچنین محقق به بررسی رابطه مؤلفه‌های محیط خانواده با مؤلفه‌های سلامت عمومی پرداخته است. این تحقیق از نظر موضوعی و مکانی پیرامون وضعیت سلامت عمومی زنان باردار متأثر از محیط خانواده در شهر تهران انجام شد. جامعه تحقیق را کلیه زنان بارداری که در سال ۱۳۸۷ به بیمارستان مهر مراجعه کرده اند تشکیل می دهد. روش نمونه گیری در این پژوهش به صورت تصادفی ساده بوده و ۶۰ نفر از زنان بارداری که به بیمارستان مهر مراجعه کرده اند به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. از نظر روش، نیز تحقیق از نوع تحقیق همبستگی - رگرسیونی بوده است. به منظور جمع آوری اطلاعات مورد نیاز از پرسشنامه محیط خانواده ۶۰ سؤالی (موس و موس) و پرسشنامه سلامت عمومی گلدبرگ و هیلر (فرم ۲۸ سؤالی) استفاده شد.

نتایج آزمون فرضیه اصلی پژوهش نشان داد که همبستگی نمره کل مقیاس محیط خانواده با نمره کل سلامت عمومی منفی می باشد ($r = -0.24$). با این حال در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه معناداری بین مؤلفه‌های محیط خانواده و سلامت عمومی در زنان باردار مشاهده نشد.

نتایج آزمون فرضیه‌های فرعی نیز نشان داد که رابطه معکوسی بین خرده مقیاس‌های به هم پیوستگی، بیان، جهت یابی پیشرفت، جهت یابی فکری - فرهنگی، جهت یابی فعالیت‌های تفریحی و سازمان با سلامت عمومی زنان باردار وجود دارد. و بین خرده مقیاس‌های درگیری، استقلال، تأکیدات اخلاقی - مذهبی و کنترل با سلامت عمومی زنان باردار رابطه مثبتی وجود دارد. نتایج آزمون معناداری این ضرایب نشان داد که ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌های به هم پیوستگی، درگیری، جهت یابی فکری - فرهنگی، جهت یابی فعالیت‌های تفریحی، سازمان و کنترل با سلامت عمومی در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار و بقیه ضرایب همبستگی معنادار نمی باشند. نتایج تحلیل رگرسیون به شیوه گام به گام رو به جلو نشان داد که ۴۲/۰۳ درصد سلامت عمومی متأثر از این چهار مؤلفه درگیری، کنترل، بیان و جهت یابی فکری - فرهنگی می باشد. در پایان نیز محقق به بررسی معناداری رابطه مؤلفه‌های محیط خانواده با هر یک از مؤلفه‌های سلامت عمومی به تفکیک پرداخته است.

کلمات کلیدی: سلامت عمومی، محیط خانواده، زنان باردار

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات طرح
۱-۱	مقدمه..... ۲
۱-۲	بیان مسئله..... ۳
۱-۳	اهمیت و ضرورت پژوهش..... ۶
۱-۴	اهداف پژوهش..... ۷
۱-۵	فرضیه‌های پژوهش..... ۸
۱-۶	متغیرهای پژوهش..... ۹
۱-۷	تعریف مفاهیم و اصطلاحات پژوهش..... ۱۰
	فصل دوم: پیشینه پژوهش
۱۲	مقدمه..... ۱۲
۱۲	بخش اول: سلامت عمومی..... ۱۲
۱۲	سلامت عمومی و تعاریف آن..... ۱۲
۱۸	نشانه‌های سلامت عمومی..... ۱۸
۱۹	مدل بیماری روانی و سلامت عمومی..... ۱۹
۲۱	رویکردهای مختلف روانشناسی و سلامت عمومی..... ۲۱
۲۱	الف) رویکرد روان تحلیل‌گری..... ۲۱
۲۲	ب) رویکرد رفتارگرایی..... ۲۲
۲۳	ج) رویکرد انسان‌نگری..... ۲۳
۲۴	قسمت دوم: خانواده و محیط خانواده..... ۲۴

عنوان	صفحه
خانواده و اهمیت آن در نظریه های روان شناختی.....	۲۴
تأثیر خانواده بر رشد شخصیت.....	۲۵
تأثیر محیط های ارتباطی خانواده بر رفتار اعضای خانواده.....	۳۳
سنجش محیط خانواده.....	۳۹
مقیاس محیط خانواده.....	۴۰
نقش سلامت عمومی در ثبات خانواده.....	۴۲
عوامل خانوادگی موثر در سلامت عمومی.....	۴۲
شیوه های ارتباطی موجود در خانواده.....	۴۲
مهارت های زندگی اعضای خانواده و نقش آن در سلامت عمومی خانواده.....	۴۳
اقتصاد خانواده و نقش آن در سلامت عمومی خانواده.....	۴۳
ازدواج های مناسب در تامین سلامت عمومی خانواده.....	۴۴
بخش سوم: مروری بر تحقیقات انجام شده.....	۴۵

فصل سوم: روش اجرای پژوهش

۳-۱ مقدمه.....	۴۹
۳-۲ روش تحقیق.....	۴۹
عنوان	صفحه
۳-۳ جامعه آماری.....	۵۰
۳-۴ نمونه و روش نمونه گیری.....	۵۰
۳-۵ ابزار اندازه گیری و روش گردآوری داده ها.....	۵۰

۳-۶ روش های آماری تجزیه و تحلیل داده ها ۵۸

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱ مقدمه ۶۰

۴-۲ روش های آماری توصیفی ۶۱

۴-۳ روش های آماری استنباطی ۶۵

۴-۴ یافته های جنبی پژوهش ۷۲

فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها

۵-۱ مقدمه ۷۹

۵-۲ خلاصه تحقیق ۷۹

۵-۳ بحث و نتیجه گیری ۸۱

۵-۴ محدودیت های تحقیق ۸۸

۵-۵ پیشنهادها ۸۹

فهرست منابع

منابع فارسی

منابع لاتین

پیوست های پژوهش

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲: ابعاد سلامت روان شناختی و اجتماعی	۱۶
جدول ۱-۳: ضریب پایایی پرسشنامه سلامت عمومی و مؤلفه های آن	۵۴
جدول ۲-۳: ضریب پایایی مقیاس محیط خانواده و مؤلفه های آن	۵۷
جدول ۱-۴: شاخص های آمار توصیفی پرسشنامه محیط خانواده	۶۱
جدول ۲-۴: شاخص های آمار توصیفی خرده مقیاس ها و نمره کل پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ)	۶۳
جدول ۳-۴: همبستگی بین نمره کل سلامت عمومی با خرده مقیاس های محیط خانواده	۶۶
جدول ۴-۴: رگرسیون چندگانه بین متغیرهای کلیه پیش بین با سلامت عمومی	۷۰
جدول ۵-۴: رگرسیون چندگانه بین متغیرهای پیش بین معنادار با سلامت عمومی	۷۱
جدول ۶-۴: همبستگی بین خرده مقیاس های سلامت عمومی با خرده مقیاس های محیط خانواده	۷۲
جدول ۷-۴: نتایج تحلیل رگرسیون با روش Enter به تفکیک هر کدام از خرده مقیاس های سلامت عمومی	۷۵
جدول ۸-۴: نتایج تحلیل رگرسیون با روش Forward stepwise به تفکیک هر کدام از خرده مقیاس های سلامت عمومی	۷۶

فهرست اشکال و نمودارها

صفحه	عنوان
۱۹	شکل ۱-۲: بیماری روانی و سلامت عمومی؛ مدل حالت کامل.....
۳۱	شکل ۲-۲: آگوی اسنادی جامعه پذیری.....
۶۲	نمودار ۱-۴: مقایسه میانگین های خرده مقیاس های محیط خانواده.....
۶۴	نمودار ۲-۴: مقایسه میانگین های خرده مقیاس های سلامت عمومی.....

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه

خانواده ریشه‌دارترین و مقدس‌ترین سازمان اجتماعی است که به اعتقاد جامعه‌شناسان در مقیاس کل دو وظیفه تولید نسل و تعیین هویت اجتماعی فرزندان را به عهده دارد و در مقیاس جزء اجتماعی کردن فرزندان و استقرار شخصیت بزرگسالان را نیز انجام می‌دهد. از دیدگاه روانشناسی هدف دیگر خانواده معاصر، شناخت نیازهای روانی و تلاش برای رفع این نیازهاست. با توجه به اهمیتی که جوامع امروز برای تداوم و بقا خانواده و سلامت و سلامت عمومی افراد جامعه قائل هستند، بررسی مشکلات و عواملی که منجر به زوال خانواده و روابط نامناسب زن و شوهر می‌گردد (شواری و گنز، ۱۹۸۰، ترجمه، شهری ۱۳۸۱) از اولویت‌های جوامع به شمار می‌رود.

برآوردها نشان می‌دهند که در هر مقطع زمانی، تعداد زیادی از مردم با سلامت عمومی دچار مشکلاتی می‌شوند که ناخواسته بر روی زندگی فردی و اجتماعی آنها تأثیر گذاشته و موجب کاهش عملکرد مطلوب آنها می‌گردد. از سلامت عمومی تعاریف زیادی به عمل آمده که هر کدام با توجه به شرایط فرهنگی و اجتماعی هر جامعه‌ای با دیگری متفاوت است. روان‌پزشکان، فردی را از لحاظ روان سالم می‌دانند که بین رفتار و کنترل او در مواجهه با مشکلات اجتماعی تعادل وجود داشته باشد. در تعادل و بهداشت روان، انسان به تنهایی مطرح نیست بلکه آنچه که مورد بحث است، پدیده‌هایی هستند که در اطراف او وجود دارند و بر مجموعه سیستم و نظام او اثر می‌گذارند و از آن تأثیر می‌پذیرند (لئونارد سایم ۱۹۷۸، ترجمه از شاملو، ۱۳۷۲).

از عوامل دیگری که سلامت عمومی و جسمی را متأثر می‌سازد، حمایت اجتماعی است. انسان در طول زندگی نیازمند محیطی صمیمی و نیز افرادی است که حامی او باشند. انسان برای این که سلامت و سازگاری

خود را از لحاظ فیزیکی در روان‌شناختی حفظ کند، نیاز به روش‌های مقابله دارد که برخی از آنها به صورت رسمی یعنی توسط مؤسسات مشاوره و مراکز سلامت عمومی و بعضی دیگر از جانب خانواده، دوستان و محیط اجتماعی وی تأمین می‌شوند و هر چه میزان دریافت کمک بیشتر باشد، سلامت عمومی فرد بیشتر و توانایی او در مقابله و سازش با مشکلات افزایش می‌یابد (لئونارد سایم، ۱۹۷۸، ترجمه شاملو، ۱۳۷۲).

بنابراین برخورداری از سلامت عمومی به عوامل متعددی بستگی دارد که مهم‌ترین آنها احساس امنیت و خود ارزشمندی و فقدان اضطراب و افسردگی در محیط خانواده و اجتماع است. افرادی که دچار مسائل و مشکلات عصبی و روانی می‌شوند، مضطرب، افسرده، بلا تکلیف و بی‌هدف بوده و در خود فرو می‌روند و تداوم آن موجب مشکلاتی از قبیل آشفتگی و پریشانی فکر و عدم تعادل روانی می‌شوند. با توجه به موارد گفته شده و عنایت به نقش سلامت عمومی و تأثیر آن بر محیط خانواده، پژوهش حاضر در زمینه ارتباط به محیط خانواده و سلامت عمومی زنان باردار انجام می‌گیرد. به امید آنکه این پژوهش زمینه‌ای برای انجام تحقیقات بیشتر و گسترده‌تر را فراهم آورد.

۱-۲ بیان مسئله

سلامت عمومی یکی از مقوله‌های مهم در مباحث روان‌شناسی و روانپزشکی بوده و به سبب اهمیت دوره بارداری، توجه به سلامت عمومی در زنان باردار از اهمیت خاصی برخوردار است. بی‌تردید عوامل متعددی بر سلامت عمومی افراد تأثیر گذارند، یکی از اصول اساسی در سلامت عمومی، شناسایی احتیاجات و محرک‌هایی است که به نوعی منشأ بروز رفتار و اعمال انسان هستند. احتیاجات ضروری انسان زنده فقط اکسیژن، آب و غذا نیستند بلکه احتیاجات روانی مانند احساس امنیت، آرامش، تعادل روانی، احساس

پیشرفت و برتری همگی از اصول سلامت عمومی هستند. کارل منیجر^۱ می‌گوید: «سلامت عمومی عبارت است از حداکثر سازش فرد با جهان اطرافش به طوری که شادی و برداشت مفید و مؤثر و کامل وی را در پی داشته باشد». تودور^۲ (۱۹۶۶: به نقل از رسولی، ۸۰-۱۳۷۹) سلامت عمومی را ارتقای عملکرد اجتماعی^۳ و نداشتن علایم افسردگی^۴ و اضطراب^۵ تعریف کرده است.

سازمان بهداشت جهانی^۶ (۱۹۴۸: به نقل از دی ماتئو و مارتین^۷، ۲۰۰۲: کرتیس، ترجمه کریمی، ۱۳۸۰) سلامت را چنین تعریف کرده است: حالت کامل سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی و نه فقط عدم حضور بیماری یا ضعف و سستی و شاخص‌های سلامتی ارائه شده در سال ۲۰۰۰ عبارت بوده‌اند از حرمت انسان، استقلال، مسئولیت فردی و اجتماعی، سطح سواد، اشتغال، امنیت، پاسخگو بودن مسئولین، خدمات بهداشتی و درمانی که در بین ۱۹۴ کشور عضو، ایران رتبه ۹۶ را بدست آورده و در ارتباط با خدمات بهداشتی رتبه ۱/۵۴ را کسب کرد. به این ترتیب ملاحظه می‌شود که موضوع سلامتی افراد تنها در بیماری جسمی خلاصه نشده و به طور عمده در چارچوب سلامت عمومی و اجتماعی قرار می‌گیرد. اضطراب و افسردگی شایع‌ترین مشکلات سلامت عمومی در جامعه هستند.

محیط خانواده^۸، عامل مهمی در تأمین نیازهای روانی اعضای خانواده به ویژه همسران است. این عامل در بروز اختلالات نقش مهمی دارد. علاوه بر نقش مستقل محیط خانواده در آسیب‌شناسی اختلالات روانی،

1 - Karl Meniger

2 - Todur

3 - Social Function

4 - Depression

5 - Anxiety

6 - World Health Organization

7 - Dimatteo , M. RQ martin, R

8 - Family environment

نقش مهمی در نحوه تأثیر سایر عوامل سبب شناختی دارد. به عنوان مثال، فقر در محیط خانوادگی مثبت، تأثیر منفی کمتری می‌گذارد (اسنیک^۱ و همکاران، ۲۰۰۷).

محیط خانواده، ویژگی‌هایی همانند میزان اتخاذ قوانین برای مدیریت خانواده، قدرت تصمیم‌گیری اعضای خانواده، میزان توجه اعضاء خانواده، سلامت عمومی و نوع تعاملات آن و توجه اعضای خانواده به ارزش‌های اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی را دربرمی‌گیرد (موس و موس، ۱۹۹۳).

هیچ مرحله‌ای از زندگی یک زن به اندازه دوران بارداری هیجان‌انگیزتر و شگفت‌انگیزتر نیست. در این زمان موجود زنده در بدن مادر بوجود می‌آید، رشد می‌کند و بالاخره پا به این دنیا می‌گذارد. در طول این مدت بدن مادر و روحیات او دستخوش تغییراتی می‌گردد که کاملاً بدیع و یگانه است (مارگارت و اسپین لای^۲، ۱۹۹۸).

دوران بارداری از حساس‌ترین دوره‌های زندگی زنان است و مهم‌ترین زمان برای بروز اختلالات خلقی و اضطراب محسوب می‌گردد. دوره‌ای که در آن سه حوزه وسیع روانی، اجتماعی و زیستی دچار تحول می‌شود. متأسفانه اکثر زنان ترجیح می‌دهند که غم و اندوه و ناراحتی خود را به تنهایی تحمل کنند، زیرا باور آنها این است که باید خودشان را همیشه سالم نشان دهند. اغلب خانواده‌ها و دوستان آنان مشتاق بازگشت صریح زن به وضعیت قبل از بارداری، و همان سطح کارکرد قبلی خوب او هستند (کاترین و ویسنر، ۲۰۰۳).

در دوران بارداری جنین تحت تأثیر حالات و روحیات مادر قرار دارد. سلامت عمومی و روحیات مادر نیز می‌تواند تحت تأثیر محیط خانواده قرار گیرد. مطالعات انجام شده حاکی از آن است که پژوهشی درباره ارتباط محیط خانواده و سلامت عمومی زنان باردار انجام نشده است و این پژوهش قصد دارد رابطه بین

1 - Snoek

2 - Margaret & Spinelli

محیط خانواده و سلامت عمومی زنان باردار را بررسی نماید. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر آن است که آیا بین محیط خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه‌ای وجود دارد؟

۱-۳ اهمیت و ضرورت پژوهش

سلامت عمومی از جمله مفاهیمی است که امروزه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، که دایره شمول موضوعات آن هر روز فراگیرتر می‌شود. عدم سازش و وجود اختلالات رفتار در جوامع انسانی بسیار مشهود و فراوان است و در هر طبقه و صنفی و در هر گروه و جمعی، اشخاص نامتعادلی زندگی می‌کنند. برخورداری از تعادل روانی به عوامل متعددی بستگی دارد که مهم‌ترین آنها احساس امنیت، کارآمدی و ارزشمندی، فقدان اضطراب و افسردگی، عملکرد اجتماعی بالا و سلامت و شادابی جسمانی و روانی است. افرادی که دچار مسائل و مشکلات عصبی و روانی می‌شوند مضطرب، افسرده، بلا تکلیف، بی‌هدف و فرو رفته در خود می‌شوند و تداوم این اختلالات ممکن است شخصیت فرد را در هم بریزد و مشکلاتی از قبیل آشفتگی و پریشانی فکر و عدم تمرکز حواس و کاهش توان یادگیری و در عملکرد فرد اختلال ایجاد شود (علی نیاکروئی، ۱۳۸۲).

در هزاره سوم میلادی، به علت پیشرفت‌های فناوری و تأثیر مثبت آن بر سلامت و کیفیت زندگی انسان، بررسی و پژوهش در مورد مسأله سلامت و عوامل تأثیرگذار بر آن می‌تواند بسیاری از گره‌های فرو بسته و پیچیدگی‌های مربوط به بیماری‌شناسی، نحوه زندگی، ارتقاء سلامت جسمانی و اجتماعی را بگشاید و در شنایابی عوامل تهدیدکننده سلامت عمومی راهگشا باشد (یاریان، ۱۳۸۷).

با توجه به مطالب مطرح شده بالا به نظر می‌رسد اگر عوامل مؤثر بر سلامت عمومی زنان باردار شناسایی گشته و به خوبی درک شوند، کمک زیادی در جهت بهبود سلامت عمومی زنان باردار خواهد شد. اما اگر

در این حوزه سرمایه‌گذاری انسانی و مادی صورت نگیرد و سلامت عمومی زنان باردار مورد غفلت قرار گیرد مشکلات بسیاری از جمله ناسازگاری‌های فردی، اجتماعی و تحصیلی گریبان‌گیر آنان می‌گردد. لذا توجه به سلامت عمومی زنان باردار از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است برای رسیدن به این هدف‌ها طرح و بررسی و همچنین برنامه‌ریزی اصولی برای تأمین سلامت عمومی در درون خانواده‌ها امری لازم است. بنابراین لازم است در جهت پیشگیری و ارتقاء سطح سلامت عمومی برنامه‌های مدرنی را فراهم نموده و با اجرای این برنامه‌ها، سلامت عمومی افراد را افزایش دهیم.

با استفاده از نتایج به دست آمده از این پژوهش محیط خانواده می‌تواند زنان باردار را آموزش داد و از طریق برنامه‌های روانی- تربیتی در حل مشکلات سلامت عمومی آنها را در زمان بارداری یاری دهد. و نیز راهکارها و الگوهای را برای بهبود کیفیت زندگی، افزایش رفتارهای سازگارانه و مقابله و کنار آمدن با بسیاری از عوامل تهدیدکننده سلامت عمومی فراهم آورد و پیرو آن سبب تدوین و انجام برنامه‌های پیشگیرانه در محیط خانواده گردد. بنابراین پرداختن به چنین بررسی‌ها و اخذ اطلاعات مهم و کاربردی آن در محیط خانواده می‌تواند مانع بسیاری از ناکامی‌ها، شکست‌ها و آسیب‌های روانی شود.

۱-۴ اهداف پژوهش

اهداف اصلی

تعیین رابطه بین مؤلفه‌های محیط خانواده و سلامت عمومی زنان باردار

اهداف فرعی

۱- تعیین رابطه بین به هم پیوستگی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار

۲- تعیین رابطه بین بیان خانواده و سلامت عمومی زنان باردار

- ۳- تعیین رابطه بین درگیری خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۴- تعیین رابطه بین استقلال خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۵- تعیین رابطه بین جهت‌یابی پیشرفت خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۶- تعیین رابطه بین جهت‌یابی فکری- فرهنگی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۷- تعیین رابطه بین جهت‌یابی فعالیت‌های تفریحی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۸- تعیین رابطه بین تأکیدات اخلاقی- مذهبی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۹- تعیین رابطه بین سازمان خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۱۰- تعیین رابطه بین کنترل خانواده و سلامت عمومی زنان باردار
- ۱۱- تعیین رابطه بین مؤلفه‌های محیط خانواده و مؤلفه‌های سلامت عمومی زنان باردار

۱-۵ فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

بین مؤلفه‌های محیط خانواده و سلامت عمومی در زنان باردار رابطه وجود دارد.

فرضیه‌های فرعی

- ۱- بین به هم پیوستگی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۲- بین بیان خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۳- بین درگیری خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۴- بین استقلال خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.

- ۵- بین جهت یابی پیشرفت خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۶- بین جهت یابی فکری- فرهنگی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۷- بین جهت یابی فعالیت های تفریحی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۸- بین تأکیدات اخلاقی- مذهبی خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۹- بین سازمان خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۱۰- بین کنترل خانواده و سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.
- ۱۱- بین مؤلفه های محیط خانواده و مؤلفه های سلامت عمومی زنان باردار رابطه وجود دارد.

۶-۱ متغیرهای پژوهش

متغیر پیش بین هر متغیری است که به منظور تعیین این مطلب که آیا در رفتار نفوذ می کند یا نه مورد پژوهش قرار می گیرد. در آزمایش های تجربی، متغیر مستقل، متغیری است که به وسیله آزمایشگر و به منظور تعیین رابطه آن با پدیده مورد مشاهده، دستکاری، کنترل، یا انتخاب می شود. در پژوهش های غیر تجربی و همبستگی (پس رویدادی) که امکان دستکاری در آن وجود ندارد متغیر مستقل متغیری است که فرض می شود قبلاً دستکاری شده است (هومن، ۱۳۸۰).

در این پژوهش محیط خانواده متغیر پیش بین است.

متغیر ملاک: متغیر وابسته (ملاک) متغیری است که به منظور تعیین اثر متغیر مستقل، مشاهده و اندازه گیری می شود. متغیر وابسته معمولاً جنبه ای از رفتار است که به خوبی تعریف می شود و آزمایشگر آن را اندازه می گیرد (هومن، ۱۳۸۰). در این پژوهش سلامت عمومی متغیر ملاک است.

۱-۲ تعریف مفاهیم و اصطلاحات پژوهش (عملیاتی و مفهومی)

تعریف مفهومی سلامت عمومی: سازمان جهانی بهداشت، سلامت عمومی را چنین تعریف می‌کند: سلامت عمومی در درون مفهوم کلی بهداشت قرار می‌گیرد و بهداشت یعنی توانایی کامل برای ایفای نقش‌های اجتماعی، روانی و جسمی. بهداشت، تنها نبود نقص یا عقب‌ماندگی نیست (به نقل از گنجی، ۱۳۸۴).

تعریف مفهومی سلامت عمومی: حالت عملکرد موفقیت‌آمیز کنش روانی است که حاصل آن فعالیت‌های ثمربخش با دیگران، توانایی سازگاری با تحولات و کنار آمدن با ناملایمات است (گزارش رئیس بهداری آمریکا، ۲۰۰۰).

تعریف عملیاتی سلامت عمومی: در این پژوهش منظور از سلامت عمومی میزان نمره‌ای است که فرد در پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ₂₈) بدست می‌آورد.

تعریف مفهومی محیط خانواده: برای درک وضعیت عاطفی و روانی خانواده می‌توان به سه محور کلی اشاره کرد که هر یک از آنها نیز دارای زیر مقیاس‌هایی می‌باشند. این سه محور عبارتند از: ابعاد حفظ سیستم^۱، ابعاد رشد شخصی^۲ و ابعاد ارتباطی^۳ (موس و موس، ۱۹۹۳).

محیط اجتماعی خانواده، شخصیت آن خانواده است، هر خانواده شخصیت منحصر به فرد یا محیط اجتماعی دارد که به آن خانواده انسجام و یکپارچگی می‌دهد. مانند افراد، برخی خانواده‌ها دوستانه‌تر، برخی رقابت‌جو و برخی کنترل‌کننده هستند (موسوی، ۱۳۸۲).

تعریف عملیاتی محیط خانواده: در این پژوهش منظور از محیط خانواده میزان نمره‌ای است که فرد در مقیاس محیط خانواده (FES) بدست می‌آورد.

1 - System Maintenance Dimensions

2 - Personal Growth Dimensions

3 - Relationship Dimensions

فصل دوم

پیشینه پژوهش